

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2023/1

Karar Sayısı : 2023/33

Karar Tarihi : 16/2/2023

R.G.Tarih-Sayı : 23/3/2023-32141

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay Altıncı Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtılması Hakkında Kanun'a 3/4/2013 tarihli ve 6456 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle eklenen ek 2. maddenin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 2., 43. ve 56. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

OLAY: Koruma amaçlı uygulama ve nâzım imar planı değişikliğinin iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı ek 2. maddesi şöyledir:

“Ek Madde 2 – (Ek: 3/4/2013-6456/27 md.)

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yassıda ve Sivriada'da bu Kanun kapsamında, 4 üncü maddenin üçüncü fıkrasındaki düzenlemeye tabi olmaksızın, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına veya üst kuruluşlarına doğrudan sözleşme yapma suretiyle kültürel ve turizm amaçlı yatırım ve hizmetler yaptırabilir.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları veya üst kuruluşları, bu madde kapsamındaki yatırım ve hizmetleri kendileri yapabileceği gibi başka şirketler vasıtasıyla da yapabilirler. Bu şirketlerin daha önce yap-işlet-devret projesi üstlenmiş olması bu madde kapsamında yeni bir proje yüklenilmesine engel değildir.

Yassıda ve (İptal ibare: Anayasa Mahkemesinin 26/6/2019 tarihli ve E.:2018/70; K.:2019/54 sayılı kararı ile) (...) yapılacak olan planlama, imar ve inşaat uygulamaları ile diğer düzenlemeler 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu hükümlerine ve diğer mevzuatta yer alan kısıtlama ve prosedürlere tabi değildir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 5/1/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ahmet Hakan SOYTÜRK tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle; 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu ve 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu başta olmak üzere tüm imar mevzuatının planlama faaliyetleriyle ilgili olarak öngördüğü kısıtlayıcı hükümlerin ve usulün amacının kamu yararı olduğu, itiraz konusu kural uyarınca hazırlanan proje ve planların kişilerin Yassıada kıyılarından serbestçe yararlanması hakkını ortadan kaldıracığı, 3621 sayılı Kanun'da yer alan kısıtlamalar gözetilmeksizin kamu yararına aykırı şekilde yapılar inşa edilebileceği, kuralın tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması amacıyla çıkarılan 2863 sayılı Kanun'un öngördüğü kısıtlayıcı hükümleri ve usulü de etkisiz kılacağı, Yassıada'da yapılacak imar düzenlemelerinin ve uygulamalarının imar mevzuatına uygun olma şartının ortadan kaldırılması suretiyle kurala konu uygulama ve düzenlemelerin mevzuata uygunluğunun idari kurullarca denetiminin imkânsız kılınacağı ve bu itibarla imar hukukunda denetimsiz bir alanın oluşacağı, bu durumun ise devletin bu konudaki gözetim ve denetim görevini yerine getirmesine engel oluşturacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 43. ve 56. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. İtiraz konusu kural, Yassıada'da yapılacak olan planlama, imar ve inşaat uygulamaları ile diğer düzenlemelerin 3621 sayılı Kanun hükümlerine ve mevzuatta yer alan kısıtlama ve prosedürlere tabi olmamasını öngörmektedir.

5. 3996 sayılı Kanun'un ek 2. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "...Sivriada'da..." ibaresi, Anayasa Mahkemesinin 26/6/2019 tarihli ve E.2018/70, K.2019/54 sayılı kararıyla iptal edilmiş; bu karar 24/7/2019 tarihli ve 30841 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

6. Anılan kararda itiraz konusu ibareyle Sivriada'da yapılacak olan planlama, imar ve inşaat uygulamaları ile diğer düzenlemelerde başta 3621 sayılı Kanun hükümleri olmak üzere diğer mevzuatta yer alan kısıtlama ve prosedürlerin uygulanmayacağı belirtilmekle birlikte söz konusu yerde yapılacak planlama, imar ve inşaat uygulamaları ile diğer düzenlemelerde hangi ilkelere, kurallara ve sınırlamalara tabi olunacağını düzenlenmediği tespit edilmiştir. Başka bir deyişle söz konusu alanda yapılacak planlama, imar ve inşaat uygulamaları ile diğer düzenlemelerde gerek kıyı hukuku rejimi gerekse imar ve diğer mevzuat rejimi yönünden tabi olunacak herhangi bir kuralın bulunmadığı ve bu konuda denetimsiz bir alan oluşturulduğu ifade edilmiştir. Bu durumun ise Anayasa'nın 43. ve 56. maddeleri ile devlete verilen çevreyi ve kıyıları koruma görevinin yerine getirilmesine engel olduğu sonucuna varılmıştır (AYM, E.2018/70, K.2019/54, 26/6/2019, § 20).

7. Öte yandan kararda, devletin gözetim ve denetim görevini yerine getirmesini sağlayacak kurallara yer verilmeksizin yapılacak olan planlama, imar ve inşaat uygulamaları ile diğer düzenlemelerin 3621 sayılı Kanun hükümleri ile diğer mevzuatta yer alan kısıtlama ve prosedürlere tabi olmadığının belirtilmesinin hukuki belirsizliğe de yol açtığı belirtilmiştir. Söz konusu belirsizliğin ortadan kaldırılmasının, devletin gözetim ve denetim yükümlülüğünün yerine getirilebilmesi için itiraz konusu ibareye konu yere ilişkin olarak Anayasa'da öngörülen ilkelere uygun yasal düzenleme yapılmasının zorunlu olduğu vurgulanmıştır. Bu zorunluluğun gereğini yerine getirmeyen itiraz konusu ibarenin Anayasa'nın 2. maddesiyle bağdaşmadığı sonucuna varılmıştır (AYM, E.2018/70, K.2019/54, 26/6/2019, § 21).

Esas Sayısı : 2023/1
Karar Sayısı : 2023/33

8. Bakılmakta olan başvuruya konu kural da Yassıada'da yapılacak olan planlama, imar ve inşaat uygulamaları ile diğer düzenlemelerin 3621 sayılı Kanun hükümlerine ve diğer mevzuatta yer alan kısıtlama ve prosedürlere tabi olmamasına ilişkindir. Dolayısıyla kuralın Anayasa Mahkemesinin anılan kararına konu ibareyle benzer nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla kural yönünden Anayasa Mahkemesinin 26/6/2019 tarihli ve E.2018/70, K.2019/54 sayılı kararından ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

9. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2., 43. ve 56. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

10. Başvuru kararında özetle, itiraz konusu kuralın uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun'a 3/4/2013 tarihli ve 6456 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle eklenen ek 2. maddenin üçüncü fıkrasına yönelik yürürlüğün durdurulması talebinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE 16/2/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun'a 3/4/2013 tarihli ve 6456 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle eklenen ek 2. maddenin üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE 16/2/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Esas Sayısı : 2023/1
Karar Sayısı : 2023/33

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE